

Fabrike u Kini (Credit: Gustavo M, putem flickr-a)

Nova pretnja ozonskom omotaču

Da li ste do sada čuli o oštećenju ozonskog omotača? Vaši roditelji i nastavnici možda se sećaju da se tokom 1980-tih uveliko pričalo o hemikalijama, nazvane CFC (u nekim zemljama su poznatije kao freoni) koje su korišćene u frižiderima, klima uređajima i sprejevima. Otkriveno je da iste oštećuju ozonski omotač: u nekim delovima, ozonski omotač je toliko tanak da izgleda kao da u njemu postoji rupa. Ozonski omotač u atmosferi štiti nas od opasnog ultraljubičastog (UV) zračenja koje potiče od Sunca, koje može prouzrokovati opekotine od sunca, pa čak i dovesti do pojave raka kože. Vlade širom sveta priznale su da je važno da se ovaj omotač zaštiti tako da je, pre tridesetak godina, Montrealskim protokolom dogovoreno da se zaustave emisije CFC-a i drugih hemikalija za koje se pouzdano zna da oštećuju ozonski omotač. Danas se ovaj sloj polako oporavlja, a „rupa“ lagano zatvara.

Nova međunarodna studija kojom je rukovodio naučnik Dejvid Oram sa Univerziteta East Anglia u Velikoj Britaniji, otkrila je novu pretnju ozonskom omotaču. Njegov tim utvrdio je da neke zemlje Istočne Azije, kao što je Kina, sve više emituju hemikalije, *dihlorometan* i *dihloroetan*, koji nisu uključene u Montrealski protokol, ali mogu uticati na ozonski omotač. Vlade i naučnici sveta smatrali su da ove hemikalije ne dospevaju do ozonskog sloja u dovoljnoj količini da bi bile štetne, pa je to osnovni razlog zašto nisu bile uključene u ovaj Protokol.

Međutim, nova studija, objavljena u časopisu EGU Atmosferska hemija i fizika, pokazuje da ove hemikalije postaju pretnja ozonskom omotaču. Ne samo da se emituju u velikim količinama, već se emituju u oblastima gde ih vetrovi lako mogu preneti do ozonskog omotača. Ovo bi moglo izazvati nova oštećenja ozonskog omotača i ugroziti njegov oporavak.

Naučnici tvrde da njihovi rezultati ukazuju na nepotpunost Montrealskog protokola, tako da bi u njega trebalo pridodati i te nedostajuće hemikalije.

Prodiskutujte sa svojim nastavnikom ili roditeljima:

Šta je ozonski omotač? Na kojoj visini se nalazi u atmosferi?

Zašto je Montrealski protokol toliko važan?

Gde se nalazi ozonska „rupa“?

U ovom videu firme Mocomi Kids egu.eu/1NPHQB saznajte više o ozonskom omotaču i zašto je važno da se on zaštiti.

Ovo je dečja verzija saopštenja Evropske geonaučne unije (EGU) 'Study reveals new threat to the ozone layer' („Studija otkriva novu pretnju ozonskom omotaču“). Tekst je napisala Bárbara Ferreira (EGU menadžerka za medije i komunikaciju), za naučnu javnost recenzirale Kirsti Pringl (Institut za klimu i atmosferu, Univerzitet u Lidsu, UK) i Sara Konors (naučni istraživač, Radna grupa Jedinice za tehničku podršku Međuvladinog panela o klimatskim promenama [IPCC]), za korišćenje u obrazovne svrhe priredila Marina Drndarski (nastavnica biologije u OŠ „Drinka Pavlović“ Beograd, Srbija) kao i verziju na srpskom jeziku. Za više informacija pogledajte: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.

